

Рођена је у Лозници, одрасла у Шапцу, где је завршила основну школу и гимназију као један од најбољих ученика. У Београду с високим просеком завршава Нуклеарну технику на Електротехничком факултету и запошљава се у Институту за нуклеарне науке "Винча". Неколико година ради на проблемима заштите од зрачења. Магистрира на Електротехничком факултету у Београду, 1985. године долази у САД на усавршавање, где добија другу магистратуру 1987. и брани докторат из нуклеарних наука 1989. године на Мичигенском универзитету у Ен Арбору (University of Michigan, Ann Arbor). Одмах добија стални посао у Националном институту за нуклеарне науке "Аргон" код Чикага (Argonne National Laboratory), где ради од 1989. до 1992. године. Добија понуду са Калифорнијског универзитета на Берклију

(University of California – Berkeley). Ту и данас ради као редовни професор.

Проф. др Јасмина Вујић је овај интервју, објављен у "Слободи", листу српске дијаспоре, љубазно ставила на располагање "Огледалу", са којим иначе редовно сарађује.

НАУКА ПОДЕЛИЛА ЗЛУ СУДБИНУ ЗЕМЉЕ

● Редовни сте професор нуклеарне технике на Беркли универзитету и радили сте на истраживањима из области примене зрачења, од дизајна нуклеарних реактора до терапије рака и нуклеарне медицине. Такође, у свакодневном сте контакту са колегама из земље. Како бисте оценили стање у науци у Србији?

– У току протеклих двадесетак година, наука у Србији је, нажалост, поделила злу

Интернет веза са Београдом, која је ишла преко Љубљане и Беча, тако да смо морали да се довијамо како да размењемо електронску пошту са колегама. Ипак, већина истраживача која је остала у земљи успевала је да на разне начине прати шта се догађало у науци у свету и дају своје доприносе нарочито у оним областима где истраживачки рад није захтевао скупу опрему и приступ брзим компјутерима.

"ВИНЧА" НА МЕТИ ЛОШИХ ПОЛИТИЧАРА

● У последње време много се буке дигло око одлуке министра Домазета да започне процес трансформације нашег најстаријег и највећег института, "Винче", где сте и Ви радили. Његов предлог је наишао на много негодовања

ДР ЈАСМИНА ВУЈИЋ, ПРОФЕСОР НА КАЛИФОРНИЈСКОМ УНИВЕРЗИТЕТУ БЕРКЛИ И ВРХУНСКИ СТРУЧЊАК ИЗ ОБЛАСТИ НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ, ГОВОРИ О ИСКУШЕЊИМА НАУКЕ, ДРЖАВЕ И НАЦИЈЕ

Реформе Гаше Кнежевића су

СРПСКО ОСНОВНО И СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ СУПЕРИОРНИ У ОДНОСУ НА АМЕРИЧКО

● Свакодневно сте у контакту са америчким студентима и учествујете у образовању будућих научника једне моћне земље. Ви сте, пак, успели у конкуренцији научника из целог света са знањем које сте добили на Београдском универзитету. Како бисте упоредили амерички и српски систем образовања кад је реч о природним наукама и на који начин бисте унапредили услове студирања на Београдском универзитету?

— Сматрам, свакако, да је мом успеху у САД највише допринело знање које сам стекла у току школовања у нашој земљи, као и вредности, моралне и остале, које сам понела са собом. Како сам већи део мог школовања завршила у Србији, а магистрирала и докторирала у САД, имам веома добар увид у оба система школовања. Томе би требало додати да је моја ћерка овде завршила комплетно школовање, тако да имам увид и у основно и средње образовање. Такође, предала сам и била ментор великом броју студената из целог света, те могу врло лако да упоредим нивое знања са којима долазе овде на постдипломске студије. Сматрам да су наше основно и средње образовање супериорни у односу на америчко, где деца врло често завршавају средњу школу а да остају полуобразована и полуписмена. Зато ме веома забрињава реформа школства коју је на силу спроводио Гаша Кнежевић, министар за просвету. Недавна изјава мини-

стра Кнежевића, по коме децу не треба оптерећивати математиком, јер је то сувише тешко, те зато треба смањити број часова математике за четвртину, потврђује моја страховања! Према резултатима реформи које су за протекле 3 године спроведене, министар за просвету је очигледно имао за циљ да створи школе које ће да забаве децу а да их случајно при томе не оптерећују радом и дисциплином! Такав школски систем је већ испробан у САД, и наравно произвео неписмене средњошколце који ни своју земљу нису могли да пронађу на географској карти.

Ситуација је другачија у високом школству, које је у Србији веома пропало у току протеклих 15-так година, и неопходна је реформа. Није логично да просек студирања на факултетима у Београду буде 10 и више година, да студенти никад и не дођу на предавања, а да професори у току свог века не напишу ни један уџбеник! Како имамо професоре нашег порекла у готово свим школским системима у свету, мој предлог је да их скупимо у Београду и омогућимо да изложу анализу ових школских система, њихове позитивне и негативне стране, шта одговара околностима и потребама наше земље, који стручњаци ће нашој земљи требати у будућности, и да се на један озбиљан и систематски начин изврши реформа високог школства.

судбину наше земље – осиромашила је, изгубила визију, опао јој је углед који је имала у свету, земљу је напустило доста истраживача, нарочито младих, који нису за себе видели никакву будућност у домаћој науци. Није се ни могло очекивати да ће се средства значајно издвајати за науку у тешкој економској и политичкој ситуацији. Санкције које су уведене 1992. су и нашу науку бациле на колена (што је у општој борби за голи опстанак прошло незапажено). Значајни међународни уговори о научној сарадњи су раскинути или замрзнуте, опрема за научно истраживачки рад није се могла набавити, међународни часописи су престали да долазе, научници из Србије више нису добијали позиве за значајне међународне конференције, њихови радови су с тешкоћом објављивани, многим истраживачима који су радили у европским истраживачким институцијама је било отказано гостопримство (тј. по кратком поступку им је речено да се пакују и оду). Сећам се четворице колега који су били на тај начин избачени из угледног института у Швајцарској и бар једног који је избачен из института у Паризу. Чак је пресечена и

међу запосленима. Шта је разлог њиховом незадовољству?

— Институт за нуклеарне науке "Винча" основан је далеке 1948. године. Оснивач и први директор је био наш познати научник Павле Савић, коме је "за длаку" измакла Нобелова награда за откриће фисије, на чијем истраживању је крајем 30-тих година радио са ћерком Марије Кири, Иреном Жолио-Кири. После непуних 5 година, Институт се попео у саме врхове светске науке у новој истраживачкој области нуклеарних наука која се тада развијала страховитом брзином. Током више од 55 година свог постојања Институт у Винчи је изнедрио преко 500 доктора наука, дао је више од 100 универзитетских професора и око 20 академика. Објављено је око 20.000 научних и стручних радова. Многи који су свој истраживачки рад започели у Институту расули су се по целом свету. Захваљујући знању које су понели из Института, стигли су до водећих светских института, универзитета и компанија. Институт јесте био занемарен протеклих петнаестак година. То јест, доживео је судбину свих осталих институција у Србији. Било је неопходно да